

Спецификации

**на изпита за определяне нивото на владеене на руски език
за Министерството на отбраната на Република България
в съответствие със стандартизационно споразумение на НАТО
STANAG 6001**

СЪДЪРЖАНИЕ

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ	2
ЦЕЛ НА ИЗПИТА	3
ОБЛАСТ НА ПРИЛОЖЕНИЕ НА ЕЗИКА	3
ТЕМИ	3
ЗА КОГО Е ПРЕДНАЗНАЧЕН ИЗПИТЪТ	4
ОПИСАНИЕ НА ИЗПИТА ЗА НИВА ЕДНО – ЧЕТИРИ	5
1. КОМПОНЕНТ ЧЕТЕНЕ	6
2. КОМПОНЕНТ СЛУШАНЕ	8
3. КОМПОНЕНТ ПИСАНЕ	12
4. КОМПОНЕНТ ГОВОРЕНЕ	16

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

1. Българските спецификации за изпит по руски език съгласно изискванията на STANAG 6001 са разработени в изпълнение на точка 3.1., точка 3.4. и подточка 3.6.2 от раздел 3. и подточка 1.1.2. от раздел 1. на МЗ № ОХ – 641/ 01.08.2011 г.
2. *Министерството на отбраната на Република България официално признава само вариантите на българския изпит по руски език съгласно изискванията на стандартизационно споразумение на НАТО STANAG 6001, които се разработват от временната изпитна комисия на Националния военен университет „Васил Левски“.*
3. Българските спецификации на изпита и разработваните варианти за изпита по руски език съгласно стандартизационно споразумение на НАТО STANAG 6001 са в пълно съответствие с описанието на езиковите нива в споразумението за стандартизация на НАТО STANAG 6001 (Вариант 4).
4. Българските спецификации на изпита по руски език съгласно STANAG 6001 са разработени в съответствие с основните теоретични принципи за съставяне на тестове и служат за основа на българския изпит по руски език съгласно STANAG 6001.
5. Българските варианти на изпита по руски език съгласно STANAG 6001 оценяват езиковите знания и умения, а не професионалните, като за всички нива се проверяват четирите езикови умения - четене, слушане, писане и говорене.
6. Изпитът за определяне на нивото на владеење на руски език съгласно стандартизационно споразумение на НАТО STANAG 6001 в Република България е отделен за нива едно и две, три и четири.
7. Изпит за определяне на ниво четири на владеење на руски език съгласно стандартизационно споразумение на НАТО STANAG 6001 се провежда само в случай, че е необходимо изпращане на български представители за заемане на международни длъжности, изискващи това ниво, като кандидатите трябва да са постигнали вече ниво три и по четирите езикови умения и сертификатът, удостоверяващ това, да е валиден към датата на явяване на изпит.
8. Не се проверяват умения от ниво пет, тъй като това е нивото на добре образован кандидат, за когото руският е роден език.
9. Кандидатите имат право да се явят на изпит, както в две последователни сесии, така и в рамките на една и съща сесия за две последователни нива (при успешно издържан изпит за по-ниското ниво).
10. Придобитото ниво на владеење на руски език се изразява с число, от 0 до 4. Постигането на дадено ниво предполага владеење на всички умения от предходните по-ниски нива.
11. На кандидати, получили 0 на някое от уменията, не се издава сертификат.

ЦЕЛ НА ИЗПИТА

Пълноправното членство на страната ни в НАТО и участието на Българската армия в многонационални учения, операции и мисии предполага високо ниво на езикова компетентност. Целта на изпита е да установи степента на общото владение на руски език, без това да е обвързано с определена програма за езиково обучение. Оценява се до каква степен кандидатът умее да ползва руски език в ежедневни ситуации и в професионална среда.

ОБЛАСТ НА ПРИЛОЖЕНИЕ НА ЕЗИКА

За нива 1 – 2 областта най-общо се определя като “общ руски език” и “руски език за професионални цели”, което означава използване на езика при всекидневно общуване и в общ военен контекст.

Кандидатите за ниво 4 трябва да умеят да ползват изключително добре езика в специализиран военен контекст, както и при водене на консултации и преговори в многонационална среда.

ТЕМИ

Темите за изпита за ниво 1-2 могат да бъдат от личната и обществената сфера, сведени до основни нужди като храна, настаняване, транспорт, време, основни пространствени указания и прости работни инструкции.

За ниво 3 могат да бъдат от личната, обществената и професионалната сфера. Тематиката е свързана с ежедневието, свободното време, околната среда, военното образование и кариера, както и с други въпроси от военен и обществено-политически характер.

За ниво 4 темите за изпита могат да бъдат от обществената и професионалната сфера. Тематиката е свързана с въпроси от военен и обществено-политически характер: политика, сигурност, икономика, наука и техника, културен и социален живот, физическа, политическа, икономическа география, история, екология и др.

ЗА КОГО Е ПРЕДНАЗНАЧЕН ИЗПИТЪТ

Изпитът е създаден за проверка на знанията и уменията на военнослужещи и цивилни лица от Министерството на отбраната и Въоръжените сили на Република България, които ще участват в многонационални учения и операции или ще работят в международна военна обстановка, както и на кадри, работещи в страната, от които се изисква определено ниво на владение на езика.

ОПИСАНИЕ НА ИЗПИТА ЗА НИВА ЕДНО – ЧЕТИРИ

Изпитът се състои от четири компонента, чрез които се проверяват четирите езикови умения:

- **Ниво едно и две**

Четене	60 минути	2 вида задачи
Слушане	25 минути	комплекс задачи
Писане	60 минути	2 задачи
Говорене	15 минути	

- **Ниво три**

Четене	60 минути	2 вида задачи
Слушане	30 минути	комплекс задачи
Писане	75 минути	2 вида задачи
Говорене	20 минути	

- **Ниво четири**

Четене	60 минути	2 вида задачи
Слушане	40 минути	комплекс задачи
Писане	90 минути	2 вида задачи
Говорене	25 минути	

Всяко умение се оценява отделно и независимо от останалите умения.

КОМПОНЕНТ ЧЕТЕНЕ

ИЗПИТВАНИ ЕЗИКОВИ ПОДУМЕНИЯ

В този компонент се оценява уменията да се разпознават и разбират текстове за четене с различни комуникативни цели. Кандидатът трябва, в условията на ограничено време, да демонстрира умение за цялостно разбиране на текста, за намиране на конкретна информация, за разпознаване на основна идея и подкрепящи факти, да достига до изводи и заключения въз основа на прочетен текст, както и да познава средствата и начините за организация на текста.

В компонента се проверяват подумения като:

- разбиране на основна идея;
- откриване на конкретна информация;

- разбиране на пряко значение;
- разбиране на косвено значение;
- разбиране на текст в неговата цялост и организираност;
- разбиране и формиране на изводи;
- разпознаване на емоционални нюанси;
- разбиране на изразени в текста хипотези;
- разпознаване на гледната точка и отношение на автора;
- разбиране на най-разпространените културни препратки за страната, в която руският език е официален език;
- разпознаване на различни стилистични нюанси, разбиране на основна идея;
- проследяване на взаимовръзките в текста;
- разбиране на разнообразни културни препратки;
- разпознаване на различните стилистични нюанси

ОПИСАНИЕ НА НИВАТА НА ВЛАДЕЕНЕ НА УМЕНИЕТО ЧЕТЕНЕ

0—липса на практически умения	Кандидатът няма практически езикови умения за четене с разбиране. При четене разбира с голямо затруднение само отделни цифри, думи и фрази, имена на хора и населени места. . Разбира заучени или често срещани фрази, но не може да разбира цели изречения.
1—елементарно, умения за оцеляване в чуждоезикова среда	Кандидатът демонстрира достатъчно разбиране при четене на лесни и кратки текстове, свързани с основни ежедневни и работни ситуации като кратки бележки, обяви, опростени описания на хора, места, предмети, прости указателни табели и знаци. Разбира общия смисъл на несложен текст и някои конкретни детайли. . Изпитва затруднения при разбирането на по-дълги фактологични текстове, включващи подробно описание на хора, места и предмети, както и разкази за настоящи, минали и бъдещи събития.
2—функционално	Кандидатът разбира автентични или редактирани материали на познати, често срещани теми. Може да разбира недвусмислени фактологични текстове, включващи подробно описание на хора, места и

предмети, както и разкази за настоящи, минали и бъдещи събития. Разбира конкретна информация, определя основни идеи и умее да прави ограничени изводи и заключения. Разпознава основните средства за организация на текста. Понякога успява да се досети за значението на непознати думи от несложен контекст и да определи основната тема на по-сложен текст. Познава често използвани думи и фрази в контекста на служебното ежедневие.

.. Разбира разнообразна лексика не само по конкретни, но и по абстрактни теми от автентични информационни и периодични издания, лична и професионална кореспонденция.

3—професионално

Може да чете с пълно разбиране разнообразни автентични писмени материални, насочени към обикновения слушател. Също така демонстрира почти пълно разбиране на всички стилове и форми на езика, използван за професионални цели в такива контексти като вестници, списания и професионална литература, написана за добре образовани читатели. Обикновено демонстрира разбиране на високо абстрактни концепции и лингвистични формулировки в текстове с комплексна тематика (които могат да включват икономика, култура, наука и технологии), както и тематика от професионалното им направление. Разпознава хумор, емоционални тонове и нюанси на писмения език. Разбира в значителна степен език на висок стил, създаден от добре образовани носители на езика.

4—експертно

Кандидатът има изключително добри умения за аналитично четене на сложни текстове за професионални нужди, както и на текстове от непозната обща или специализирана област, които съдържат специфична терминология, идиоматични изрази и културни препратки. Точно и бързо разбира пряко и преносно значение. Различава нюансите на значенията на лексикалните и сложните граматични структури. Добре разпознава стилове и стилистични нюанси в текстове от различни области по разнообразна проблематика от общ характер. С лекота проследява внезапни промени в посоката на авторовата мисъл. Лесно открива емоционалните нюанси в текста. Скоростта на четене се доближава до тази на добре образован читател, за когото руският език е роден.

ВИДОВЕ ЗАДАЧИ	Ниво едно и две: задачи с множествен избор, задачи с алтернативен избор, задачи за съответствие, задачи с отговори за подреждане. Ниво три: задачи с множествен избор, задачи с алтернативен избор, задачи за съответствие, задачи с отговори за подреждане, задачи с избираеми отговори. Ниво четири: задачи с множествен избор, задачи с алтернативен избор, задачи за съответствие, задачи с отговори за подреждане, задачи с избираеми отговори, задачи с отворен тип отговори.
БРОЙ ВЪПРОСИ	За ниво едно и ниво две до 40 въпроса За ниво три до 60 въпроса За ниво четири до 70 въпроса
ВРЕМЕ	За ниво едно и две - до 60 минути За ниво три - до 60 минути За ниво четири до 90 минути
ВИДОВЕ ТЕКСТОВЕ	Компонентът четене се състои от текстове с различна дължина и градирана сложност. Всички текстове са от автентични източници и се редактират при необходимост. Текстовете могат да бъдат взети от брошури с информация и пътеводители, вестници и списания, доклади, разкази, ръководства /наръчници/, документация, анализи, лекции, брифинги от областта на военната сфера, политиката, икономиката, културата, науката и технологиите.
ДЪЛЖИНА НА ТЕКСТОВЕТЕ	Общият брой на думите във всички текстове от компонента четене За ниво едно до 500 думи За ниво две до 600 думи За ниво три до 900-1000 думи За ниво четири до 1200-1500 думи
ИНСТРУКЦИИ	Условията към всяка задача са на руски език. Те ориентират кандидатите относно: • вида на задачата;

- какво се изисква от тях и как да отбелязват верния отговор.

СИСТЕМА ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

Всеки верен отговор носи една точка. Ниво, изразено в цяло число (1, 2, 3 или 4), се постига, ако на 70% от въпросите е отговорено правилно.

КОМПОНЕНТ СЛУШАНЕ

ИЗПИТВАНИ ЕЗИКОВИ ПОДУМЕНИЯ

В този компонент се оценява умението да се слуша реч в реално време и с различни акценти, като се изпълняват поставените конкретни задачи, свързани с откриване или интерпретиране на чутата информация относно различни ситуации, участници и цели, както и умението да се разпознават същностни елементи на текста - например основни идеи, второстепенни идеи, обобщения, примери.

В компонента се проверяват подумения като:

- разбиране на основната идея;
- разбиране на подробна и конкретна информация;
- достигане до изводи и заключения;
- разбиране на конкретни и абстрактни идеи;
- разбиране на изказани в текста хипотези;
- разпознаване мнението/отношението на говорещия към дадена тема;
- разпознаване на емоционални нюанси;
- разпознаване на разнообразни стилове и съобразени с различна аудитория реч и тон. проследяване на отделните етапи в спор или дискусия;
- разбиране на сложни абстрактни идеи;
- разпознаване мнението/отношението на говорещия към дадена тема;
- интерпретиране на хипотези;
- разбиране на многообразни езикови средства, подходящи за предложения, съветване и убеждаване;

ОПИСАНИЕ НА НИВАТА НА ВЛАДЕЕНЕ НА УМЕНИЕТО СЛУШАНЕ

0—липса на практически умения

Кандидатът няма практически умения за разбиране при общуване. Разбирането е трудно и сведено до отделни думи и/или кратки наизустени фрази.

. Има нужда от повторение и паузи, както и от опростяване на езика.

**1—елементарно,
умения за оцеляване в
чуждоезикова среда**

Кандидатът разбира най-често срещаните фрази и кратки прости изречения, необходими за оцеляване в чуждоезикова среда. Това включва основни форми за изразяване на учтивост и най-често използвани езикови средства за общуване във всекидневни ситуации (свързани с транспорт, настаняване, пазаруване, кратко упътване, инструкции и др.) при недвусмислен контекст. Уменията са достатъчни за разбиране на пряко значение, прости въпроси и отговори, както и кратки разговори. Кандидатът познава основните свързващи думи. Показва ограничения в разбирането на текстове, отнасящи се до описания на хора, места и предмети, разкази за минали, настоящи и бъдещи събития.

2—функционално

Кандидатът разбира текстове (монолози и диалози) за ежедневни служебни и социални нужди. Разбира същността на текстове от позната област, проследява основните моменти на дискусия или реч в професионалната си област, разграничава основната идея от детайлите, разбира конкретна информация и прави елементарни изводи. Умее да разбира текстове на различни конкретни теми, отнасящи се до личността, семейството, обществото и работата, описания на хора, места и предмети, разкази за минали, настоящи и бъдещи събития. Познава свързващите думи и фрази, характерни за организацията на по-дълъг текст. Рядко разбира правилно думи или фрази, чути при неблагоприятни условия, като например съпровождащ шум, звукови смущения или бърза реч.

3—професионално

Кандидатът разбира много добре официална и разговорна реч на ежедневни, социални, общи професионални и абстрактни теми. Проследява точно основните моменти на разговори и лекции на общи и професионални теми и предавания на медиите. Прави уместни изводи, заключения и тълкувания от контекста и установява причинно-следствени връзки на събития. Сравнително точно проследява аргументация на мнение и хипотеза, разбира представяне и обосноваване на официална политика. Добре разграничава различните стилове на речта. Разбира често срещани идиоми. Разпознава отношението на

говорещия към темата на разговора. Може с лекота да разбира продължителна реч, използвана за лични или професионални цели, като например обосноваване на решения, отговор на предизвикване и защитаване на дадена политика. Обикновено може да се приспособи към смяната на предмета или тона на разговора. . Забелязва нюансите, хумора и емоционалния заряд на речта и е възможно да може правилно да интерпретира културни препратки. Разбира повечето медийни излъчвания, разговори между носители на езика. Може да пропусне някои тънкости и културни препратки, но това рядко пречи на успешното разбиране от носител на езика.

4—експертно

Кандидатът притежава изключително добри умения за слушане с разбиране и разпознава всички стилове на речта за професионални нужди при скорост на говорене нормална за хора, за които руският език е роден. Разбира разнообразна и много сложна реч по непознатата обща или професионална тематика. Разбира езика, предназначен за различни видове аудитория, включително когато говорещият има за цел да убеждава или съветва на официално равнище, или изпълнява представителни функции. С лекота се ориентира при смяна на темата и тона на разговора. Показва отлично разбиране на много абстрактни теми в дискусии както от обществената, така и от професионалната си област. Може да разбира изказвания в медиите без затруднение и бързо да разпознава нюансите на значенията в разговори между хора, за които езикът е роден. Разбира сравнително добре различни акценти. Не винаги разбира жаргон и диалектни форми.

ВИДОВЕ ЗАДАЧИ

Ниво едно и две: задачи с множествен избор, задачи с алтернативен избор, задачи за съответствие, задачи с отговори за подреждане..

Ниво три: задачи с множествен избор, задачи с алтернативен избор, задачи за съответствие, задачи с отговори за подреждане, задачи с избираеми отговори.

Ниво четири: задачи с множествен избор, задачи с алтернативен избор, задачи за съответствие, задачи с отговори за подреждане, задачи с избираеми отговори, задачи с отворен тип отговори.

БРОЙ ВЪПРОСИ

За ниво едно и две- до 30 въпроса
За ниво три до 35 въпроса
За ниво четири до 40 въпроса

ВРЕМЕ

За ниво едно и две- до 25 минути
За ниво три - до 30 минути
За ниво четири - до 40 минути

ВИДОВЕ ТЕКСТОВЕ

Всички текстове са от автентични източници; не се редактират и са записани в студио от четци, за които руският език е роден. Текстовете могат да бъдат монолози или диалози и включват: разговори, указания и инструкции, съобщения, коментари, интервюта, брифинги, радио и телевизионни новини, части от лекции, доклади и речи.

ИНСТРУКЦИИ

Кандидатите слушат записа само веднъж. След пускане на записа не се допуска неговото спиране до приключването му. Към всеки текст има само един вид задача.

Инструкциите към задачите са на руски език.

СИСТЕМА ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

Всеки верен отговор носи една точка. Ниво, изразено в цяло число (1, 2, 3 или 4), се постига, ако на 70% от въпросите е отговорено правилно. За първо и второ ниво тестът е единен и процентите са съответно минимум 60% за първо и минимум 70% за второ ниво.

КОМПОНЕНТ ПИСАНЕ

ИЗПИТВАНИ ЕЗИКОВИ ПОДУМЕНИЯ

В този компонент се оценяват комуникативните умения на кандидата да общува пълноценно и свободно в писмена форма по теми от ежедневието и професионалната област. От кандидата се очаква да напише свързани и смислени текстове, като използва съответния формат, език и стил, граматични и лексикални единици.

В компонента се проверяват подумения като:

- изразяване на благодарност и поднасяне на извинения;
- отправяне и отговор на молба;
- даване и искане на съвет, информация, инструкции;

- описание и сравнение на хора, предмети, места, събития и последици от събития;
- описание на действия и процеси;
- описание на промени, настъпили през даден период от време;
- предаване на поредица от събития;
- обяснение на причинно-следствени процеси;
- излагане на мнение чрез представяне на аргументи, доказателства и примери;
- анализиране и правене на предположения относно дадена ситуация;
- разсъждаване върху абстрактни идеи и понятия; излагане на аргументи, доказателства и примери при обосноваване на лична и официална позиция, съобразени с конкретната аудитория;
- представяне на официална политика;
- убеждаване в значимостта и правотата на определено становище.

ОПИСАНИЕ НА НИВАТА НА ВЛАДЕЕНЕ НА УМЕНИЕТО ПИСАНЕ

0—липса на практически умения

Кандидатът няма практически езикови умения за общуване в писмена форма. Умее да пише отделни букви, числа, дати, лични имена, адрес, националност и др., които се попълват в регистрационен формуляр/бланка. Може да изписва отделни запаметени думи и фрази, често с грешки, силно интерферирани от родния език. Не може ясно и разбираемо да се изразява писмено на ниво изречение.

1—елементарно, умения за оцеляване в чуждоезикова среда

Кандидатът умее да общува писмено чрез лични бележки, картички, кратки писма, съобщения, покани, кратки описания и разкази. Предава мислите си по дадена тема чрез кратки прости изречения и фрази. Използва основните граматични и лексикални единици. Допуска доста правописни, лексикални, граматични и пунктуационни грешки, които често водят до промяна в смисъла на написаното.

. Изпитва затруднения при свързване на изречения в цялостен текст. Допуска доста правописни, лексикални, граматични и пунктуационни грешки, които понякога водят до промяна в смисъла на написаното.

2— функционално

Кандидатът умее да води лична (официална и неофициална) и служебна кореспонденция и да изготвя съответни документи, като паметни записки и кратки информации. Умее в писмен вид да излага факти, да дава инструкции, да описва хора, места и предмети, да разказва за минали, настоящи и бъдещи събития чрез завършени смислени параграфи. Може да използва основните средства за свързване на изречения и на параграфи в цялостен текст. Използва правилно основните граматични структури, но допуска грешки при по-сложните или ги избягва. Използва предимно конкретна лексика, подходяща за ежедневни и за ограничени професионални нужди.

Умее писмено да изразява мнение по абстрактни теми, както и по теми от професионалната област, но с известно затруднение и непоследователност. Не винаги използва подходяща лексика и правилна пунктуация, рядко употребява правилно сложни граматични структури. Понякога правописните, лексикални, граматични и пунктуационни грешки могат да променят смисъла.

3— професионално

Кандидатът умее да пише изчерпателни текстове, отнасящи се до обществената и професионалната област. Умее да води официална и неофициална кореспонденция. Умее писмено да изразява мнение по абстрактни теми, както и по теми от професионалната област. Предава основните идеи и фактите към тях чрез разнообразие от средства за организация на текста. Умее да използва съответния стил и език при коментар по дадена тема, аргументиране на мнение или позиция, съгласие/несъгласие с твърдение, анализиране, изказване на предположение, подробно обяснение/разказ/описание. Изразява се точно, използвайки подходяща лексика, сложни граматически структури и правилна пунктуация. Рядко допуска грешки в граматиката, лексиката, правописа и пунктуацията, които не пречат на разбирането.

4— експертно

Кандидатът демонстрира изключително добри умения при писане на текстове, свързани с професионалната

област за представяне на лична или официална позиция, както и на текстове от непозната обществена област за изразяване на гледна точка. Кандидатът има отлични умения за писане на доклади и официални документи с цел убеждаване, както и задълбочено представяне на абстрактни понятия и идеи. С лекота организира сложни текстове и използва богата и подходяща лексика и сложни граматични структури. Борави с разнообразни идиоматични езикови средства и добре изразява смислови нюанси. Умее да се изразява писмено чрез избор на стил и език, съответстващ на ситуацията и аудиторията.

БРОЙ НА ЗАДАЧИТЕ

За ниво едно до 2 задачи
За ниво две до 2 задачи
За ниво три до 2 задачи
За ниво четири до 3 задачи

ВРЕМЕ

За ниво едно и две - до 60 минути
За ниво три - до 70 минути
За ниво четири - до 90 минути

ВИДОВЕ ЗАДАЧИ

За ниво едно:

- **задача едно** - Съставяне на свързано изложение по опорни въпроси върху зададен текст в обем около 50 думи;
- **задача две** - Съставяне на свързан текст по зададена тема, изискваща описание на личност или ситуация в обем около 100 думи.

За ниво две:

- **задача едно** - Съставяне на свързано изложение по опорни въпроси върху зададен текст в обем около 120 думи;
- **задача две** - Съставяне на свързан текст по зададена тема, изискваща изложение по темата или описание на ситуация в обем около 140 думи.

За ниво три:

- **задача едно** - Съставяне на свързан текст по зададена тема, изискваща описание на ситуация или проблем в обем около 150 думи;

- **задача две** - Коментар по зададен текст-аргументиране на мнение или позиция, съгласие/несъгласие с твърдение, анализиране, изказване на предположение, подробно обяснение или брифинг в обем около 250 думи.

За ниво четири:

- **задача едно** - Съставяне на свързан текст(есе) по зададена тема, изискваща коментар, анализ, аргументиране на позиция, формулиране на изводи и заключение в обем от 300 думи(има се пред вид близкородствения характер на български и руски език и наличието на голямо количество близка или еднаква общолитературна и общонаучна лексика);
- **задача две – превод от български на руски език на специализиран военнополитически, военнотехнически или с подобна тематика текст.**

ИНСТРУКЦИИ

Условията на задачите са на руски език. Те ориентират кандидатите относно вида на задачата и какво се изисква от тях.

СИСТЕМА ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

Писмените работи са преглеждат и оценяват от членовете на изпитната комисия по разработена стандартна схема за оценяване в съответствие със STANAG 6001. Вземат се предвид следните критерии: изпълнение на задачата, организация на текста, избор на лексика и граматични структури, език и стил, правопис и пунктуация. При неизпълнена задача или отклонение от инструкциите към нея, на кандидата се присъждат 0 точки. При изпълнение на задачите на 70% се присъжда съответното ниво.

КОМПОНЕНТ ГОВОРЕНЕ

ИЗПИТВАНИ ЕЗИКОВИ ПОДУМЕНИЯ

В този компонент се оценяват комуникативните умения на кандидата за устно общуване в разнообразни тематични области. От кандидата се очаква да покаже умение да ползва езика за постигане на различни комуникативни цели; да взема активно участие в разговор, използвайки разнообразни речеви конструкции и

техники, езикови (граматични и лексикални) единици, съобразени със защитаваното ниво, съответния контекст и стил.

В компонента се проверяват подумения като:

- предоставяне на лична информация;
- предоставяне на фактологична информация;
- описание на хора, предмети, места и събития;
- сравнение на хора, предмети, места и събития;
- даване на указания и инструкции;
- предаване на настоящи, минали и бъдещи събития;
- изразяване на предпочитания;
- изразяване на мнение, намерение, отношение, настроение, емоции;
- извличане на информация относно лица, предмети и събития;
- даване на съвети относно трудна ситуация или проблем;
- разсъждаване върху предстоящи събития и последствията от тях;
- изказване на предположения;
- разсъждаване върху абстрактни понятия и идеи;
- водене на разговор в неофициална и официална обстановка;
- разбиране и ползване на най-разпространените културни препратки.
- анализиране на информация относно лица, предмети и събития;
- водене на преговори и убеждаване;
- употреба на подходящите за конкретната аудитория език и тон;
- правене на подходящи културни препратки.

ОПИСАНИЕ НА НИВАТА НА ВЛАДЕЕНЕ НА УМЕНИЕТО ГОВОРЕНЕ

0—липса на практически умения

Кандидатът няма практически езикови умения за устно общуване дори и в елементарни битови ситуации, свързани с непосредствените нужди за оцеляване. Използва кратки наизустени думи и фрази, като поздрави, кратки лични данни, числа, наречия за време, предмети. Опитите за поддържане на разговор на ниво изречение обикновено са неуспешни. Произношението, ударението и интонацията често са неправилни и затрудняват разбирането.

1—елементарно,

Кандидатът може да взема участие в разговор на теми от

**умения за оцеляване
в чуждоезиковата
среда**

ежедневието. Може да започва, поддържа и приключва кратки разговори, като задава и отговаря на елементарни въпроси. Обикновено се справя в битови ситуации, използва основните форми на учтивост, може да се представя, да поздравява и отговаря на поздравии, да задава въпроси за основни биографични данни и да отговаря на такива, да иска съдействие, информация за стоки и услуги, разяснение по даден въпрос, може да изразява съгласие, несъгласие и потвърждение. Може да съставя изречения, като използва най-основните граматични и лексикални единици. Понякога може да свързва две или повече кратки прости изречения с помощта на най-често използваните свързващи думи. Често допуска грешки, свързани с неправилната употреба на лексика, граматика и произношение, които понякога водят до промяна на смисъла на изказа.

2—функционално

Кандидатът притежава комуникативни умения за неофициални и официални разговори в битови, социални и професионални ситуации. Изказва се по обществени и професионални теми, но с известно затруднение и непоследователност. Използва езика ефективно да прави описание на хора, места и предмети, да разказва, да дава фактологична информация, да прави подробни сравнения; да инструктира и упътва в детайли. Изпитва затруднения при разясняване, мотивиране на взето решение, словесно реагиране при неочакван развой на разговора, аргументиране на мнение или твърдение. Затруднява се при участия в заседания, съвещания, работни срещи, семинари на непознати теми. Може да обяснява абстрактни понятия и да обсъжда сложни въпроси от общ и професионален характер, но рядко използва абстрактната лексика по подходящ начин и обикновено допуска грешки при използването на сложни и редки граматични структури.

3—професионално

. С готовност представя продължителна реч, предавайки значението точно и ефективно. Темите са от такива сфери като икономика, култура, наука и технологии, както и от професионалното направление на кандидата. Може да изпълнява голямо разнообразие от речеви задачи на висок стил като представяне на официална политика или

становище. Показва до висока степен способност да адаптира употребата на езика, за да комуникира с различни типове публика. Често демонстрира езикови умения, които са необходими, за да съветва или убеждава другите, но може да покаже до известна степен непостоянство на изразните средства, продиктувани от социално-езикови ограничения. Може понякога да изрази нюанси, тънкости и хумор. Има някои ограничения в представянето на тези по-сложни умения, тези случаи е възможно да се дължат на колебание, необичайни усилия или неволни грешки. Чуждото произношение или неволните грешки по отношение на граматика, лексика или културни препратки, не са дразнещи за ухото на носител на езика и не се отразяват на разбираемостта

4—експертно

Кандидатът владее изключително добри езикови техники за водене на разговор по различни професионални теми, включително и при представяне на официална позиция или гледна точка. Показва отлични езикови умения да дава съвети, да убеждава, задълбочено и обстойно да защитава определена позиция, да преговаря, да изнася лекции, брифинги, да участва в дебати, да обсъжда многостранно абстрактни понятия и идеи. Точно предава нюансите на смисъла, като умело използва богат речников запас и сложни граматични структури. Много добре организира речта си, говори свободно и без усилия, демонстрира отлично владение на многообразието от стилове на речта за професионални нужди. Изключително рядко допуска грешки, но те не променят смисъла на казаното. Темите са от такива сфери като икономика, култура, наука и технологии, както и от професионалното направление на кандидата. Може да изпълнява голямо разнообразие от речеви задачи на висок стил като представяне на официална политика или становище. Показва до висока степен способност да адаптира употребата на езика, за да комуникира с различни типове публика.

ВИДОВЕ ЗАДАЧИ

За ниво едно:

Устният изпит се състои от два етапа.

1. Представяне

На кандидата се задават кратки директни въпроси за най-общо представяне с цел адаптирането му към гласа и акцента на говорене на водещия устния изпит.

2. Същинска част на устния изпит:

2.1. Общ разговор - Водещият разговора избира теми от:

- общи области, като например: родно място, семейство, пътуване, свободно време и развлечения, спорт, околна среда;

За ниво две:

Устният изпит се състои от два етапа.

1. Представяне

На кандидата се задават кратки директни въпроси за най-общо представяне с цел адаптирането му към гласа и акцента на говорене на водещия устния изпит.

2. Същинска част на устния изпит:

2.1. Общ разговор - Водещият разговора избира теми от:

- общи области, като например: родно място, семейство, пътуване, свободно време и развлечения, спорт, околна среда;

- военната област, като военно образование и кариера, работно място и служебни задължения, участия в операции, мисии и учения на НАТО, "Партньорство за мир" и ООН, проблеми на ЕС.

2.2. Описание - От кандидата се изисква да опише личност, предмет, населено място, местност и т.н.

2.3. Разказ - Кандидатът представя събитие или лично преживяване от минало, настоящо или предстоящо момент.

2.4. Сравнение и съпоставяне - Очаква се кандидатът да направи сравнение между личности, места, събития, факти и да аргументира мнението си.

2.5. Даване на насоки и указания - Кандидатът дава насоки как да се отиде на определено място или инструкции как да се направи нещо.

За ниво три:

Устният изпит се състои от два етапа.

1. Представяне

На кандидата се задават кратки директни въпроси за най-общо представяне с цел адаптирането му към гласа и акцента на говорене на водещия устния изпит.

2. Същинска част на устния изпит:

2.1. Общ разговор - Водещият разговора избира теми от:

- общи области, като например: родно място, семейство, пътуване, свободно време и развлечения, спорт, околна среда;

- военната област, като военно образование и кариера, работно място и служебни задължения, участия в операции, мисии и учения на НАТО, “Партньорство за мир” и ООН, проблеми на ЕС.

2.2. Описание - От кандидата се изисква да опише личност, предмет, населено място, местност и т.н.

2.3. Разказ - Кандидатът представя събитие или лично преживяване от минало, настоящо или предстоящо момент.

2.4. Сравнение и съпоставяне - Очаква се кандидатът да направи сравнение между личности, места, събития, факти и да аргументира мнението си при изразено предпочитание.

2.5. Даване на насоки и указания - Кандидатът дава насоки как да се отиде на определено място или инструкции как да се направи нещо.

2.6. Изказване на хипотези - Кандидатът се поставя във въображаема ситуация, като се изисква да разкаже как би постъпил.

За ниво четири:

Устният изпит се състои от два етапа.

1. Представяне

На кандидата се задават кратки директни въпроси за най-общо представяне с цел адаптирането му към гласа и акцента на говорене на водещия устния изпит.

2. Същинска част на устния изпит:

2.1. Общ разговор - Водещият разговора избира теми от:

- общи области, като например: родно място, семейство, пътуване, свободно време и развлечения, спорт, околна среда;

- военната област, като военно образование и кариера, работно място и служебни задължения, участия в операции, мисии и учения на НАТО, “Партньорство за мир” и ООН, проблеми на ЕС.

2.2. Описание - От кандидата се изисква да опише личност, предмет, населено място, местност и т.н.

2.3. Разказ - Кандидатът представя събитие или лично преживяване от минало, настоящо или предстоящо момент.

2.4. Сравнение и съпоставяне - Очаква се кандидатът да направи сравнение между личности, места, събития, факти и да аргументира мнението си при изразено предпочитание.

2.5. Даване на насоки и указания - Кандидатът дава насоки как да се отиде на определено място или инструкции как да се направи нещо.

2.6. Изказване на хипотези - Кандидатът се поставя във въображаема ситуация, като се изисква да разкаже как би постъпил.

2.7. Изказване на мнения и коментари - На кандидата се дава възможност да демонстрира умение да коментира, да подкрепи и обоснове с подходящи факти и примери лично мнение или официална позиция.

2.8. Тълкуване на цитати - От кандидата се очаква да направи интерпретация на цитат или мисъл от известна личност.

ВРЕМЕ

За ниво едно   до 15 минути

За ниво две   до 15 минути

За ниво три   до 20 минути

За ниво четири   до 25 минути

СИСТЕМА ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

Кандидатът се оценява от членовете на изпитната комисия по разработена стандартна схема за оценяване в съответствие със STANAG 6001. Вземат се предвид следните критерии: комуникативни умения, избор на лексика и граматични структури, език и стил, произношение, плавност на изказа.